

O b s a h tohoto čísla:

Opozice a oportunistus

/Jaroslav Šabata/

Demokratická samospráva nebo samosprávná demokracie?

/Vlastimila Tesařová/

Příspěvek do diskuse o celospolečenské přestavbě

/Vlastimila Tesařová/

Stanovisko skupiny moravských občanů k návrhu zákona o podniku

Reformy v rozpacích

/Čestmír Císař/

Jaroslav Šabata

O p o z i c e a o p o r t u n i s m u s

/Tyto téze byly vypracovány již v roce 1970. DISKUSE je - jako historický dokument, i vzhledem k jejich aktuálnosti - uveřejňuje bez vědomí autora při příležitosti jeho šedesátých narozenin /narozen 2. listopadu 1927/. Připojuje se tak ke gratulantům a přeje jubilantovi pevné zdraví, ještě pevnější nervy a nezdolný optimismus./

České poměry jsou již delší dobu - dá se říci již tradičně - charakterizovány zvláštní směsicí oportunistu a opozice. Lze jen těžko stanovit nakolik byla a je česká opozice oportunní a stejně tak naopak. Dělicí čára probíhá národem stejně jako jednotlivci. Rakouská byrokracie se rekrutovala převážně z Čechů. Postoje Palackého a české politiky za Rakouska jsou markantními důkazy stejně jako vytrvalá ochota spolupráce po roce 1948 spolu s vytrvalým nesushlasem a opozicí.

Směsice oportunistu a opozice představuje řešení národa, který je ovládán zvenčí, považuje přitom za možné žít vlastním způsobem života a nepovažuje za možné nebo vhodné v dané době otevřeně bojovat proti režimu. Na tuto politiku doplatilo Rakousko a patrně byla úspěšná pro nás.

Spolupráce /chápaná zde nikoli jako kolaborace, byť i na ni může navazovat/ je dána mimo jiné nemožností volby jiné účinné pozitivní alternativy. Kdo se chtěl realizovat, musel nějakým způsobem více či méně spolupracovat. Indiferentismus je zde také formou spolupráce. Spolupráce nesusvisí nutně se souhlasem, a byl-li souhlas formálně a veřejně vyžadován, dostávalo se jej v patřičné míře. Opozice mohla být v zásadě jen pasivní a negativní do té doby, kdy se začaly tvořit možnosti pozitivních alternativ. Ty se mohly vytvořit na druhé straně jen